Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 27 września 1935 r. 1361.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

1/. GŁOS PISMA WŁOSKIEGO W SPRAWIE STOSUNKÓW LITEWSKO-NIEMIECKICH. Prasa kowieńska z 25.IX.1935 r.: "Osservatore Romano" z dn.21 września pisze o Kłajpedzie: "Prasa francuska, jak np. "Intrasigeant", uważa zagadnienie kłajpedzkie za poważniejsze niż konflikt włosko-abisyński, gdyż z niego może powstać iskra, powodująca pożar w Europie. Sprawie tej Hitler poświęcił najważniejszą część swego przemówienia na posiedzeniu Reichstagu w Norymberdze. W mowie tej kanclerz zwrócił się z apelem do Ligi Narodów, by się zainteresowała autonomją w Kłajpedzie "dopóki nie wytworzyła się sytuacja, której wszyscy będą żałować". Pomimo wiarogodnych gwarancyj litewskiego premjera, zapewniających zupełną wolność podczas wyborów do Sejmiku w Kłajpedzie, kampanja antylitewska w prasie niemieckiej staje się coraz ostrzejsza. Według "Information" już jest blisko zerwania stosunków dyplomatycznych między Niemcami a Litwą. Tymczasem w Prusach Wschodnich również według informacyj prasy francuskiej, odbywają się pośpieszne przygotowania wojenne. Aby zdać sprawę z powagi sytuacji i możliwego dalszego biegu wypadków, należy pamiętać, że Litwa tworzy słabą diafragmę, dzielącą potęgi germańską i rosyjską i że na wypadek konfliktu Niemcy zapewnili sobie neutralność Polski przez utworzenie 10-letniego paktu o nieagresji, a z drugiej strony Francja w pakcie francusko-sowieckim obiecała swą interwencj na korzyść Rosji".-/A-12/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

2/. "LIETUVOS AIDAS" O ROZRUCHACH WŁOŚCIAŃSKICH. "Liet. Aidas" Nr. 220 z 25.IX.1935 r. Art.p.t. "Strzeżmy się prowokatorów". Streszczenie:

Można było oczekiwać, że po bolesnej nauczce z końca sierpnia, burzyciele ładu zrozumieją bezsensowność swych wysiłków. Można było również się spodziewać, że spokojna ludność wiejska ujrzawszy zgubność roboty prowokatorów odżegna się od nich tak, że ta robota nie będzie miała na wsi żadnego podłoża.

Burzyciele ładu i spokoju pracują nie poto, by poprawić los rolników, a tylko dążą do celów politycznych. Jednym z nich zależy na judaszowym zarobku z zagranicy, innym zaś na wyzyskaniu nastrojów rolników w celach polityki wewnętrznej. Pierwsi są zdrajcami narodu i państwa, których nie powstrzymują nawet wyraźne pogróżki stosowane względem Litwy z zagranicy. Drudzy w obecnym ciężkim dla państwa okresie podjudzają rolników do stawiania rządowi postulatów politycznych, tłumacząc rolnikom, że całe zło pochodzi z braku sejmu. Gdy tylko zostanie zwołany sejm, tłumaczą prowokatorzy, natychmiast wzrosną ceny na zboże, bekony, produkty mleczarskie, otworzą się dla Litwy drogi na rynki zagraniczne, słowem kryzys gospodarczy natychmiast się zakończy. Twierdzenia te są najbardziej jałową demagogją, gdyż obecny kryzys gospodarczy nie zależy od ustroju politycznego. Pozatem premjer Tubelis z okazji reogranizacji Gabinetu oświadczy że jedną z podstawowych trosk rządu będzie stworzenie przedstawicielstwa narodowego. W ten sposób żądanie zwołania sejmu jest obecnie dobijaniem się do drzwi otwartych.

Prowokatorzy wmawiają w rolników, że posunięcia rządu, mające na celu poprawę losu włościan, są tylko ustępstwem, przyczem dalszy strejk wywoła skolei dalsze ustępstwa. Pozatem prowokatorzy wmawiają rolnikom, że policja nie będzie strajkujacych zaczepiała. Prowokatorzy tłumaczą, że spowodu wypadków w Wejwerach, musiał ustąpić min.S.W. Rustejka i że policji zabroniono obecnie robić użytem z broni palnej.

Jedynie robotą prowokatorów tłumaczyć można opór stawiany przez tłum 23 września w Grażyszkach. Władze dokładać będą wszelkich wysiłków by ład i spokój w kraju były zachowane. W związku z tem należy się wystrzegać prowokatorów, którzy pchają do nieszczęść. /C -35 /.

3/. DALSZE ROZRUCHY WŁOŚCIAŃSKIE. Prasa królewiecka podaje na podstawie nadchodzących z Litwy wiadomości, że niepokoje wśród włościan przybierają coraz poważniejszą formę. W południowej części kraju oraz w okolicach Kowna doszło ponownie do ostrych starć.

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

1/. GŁOS PISMA WŁOSKIEGO W SPRAWIE STOSUNKÓW LITEWSKO-NIEMIECKICH. Prasa kowieńska z 25.IX.1935 r.: "Osservatore Romano" z dn.21 [illegible] pisze o Kłajpedzie: "Prasa francuska, jak np. "Intransigeant", uważa zagadnienie kłajpedzkie za poważniejsze niż konflikt włosko-abisyński, gdyż z niego może powstać łatwo, prowadzący pożar w Europie. Sprawie tej Hitler poświęcił największą część swego przemówienia na posiedzeniu Reichstagu w Norymberdze. W mowie tej kanclerz zwrócił się z apelem do Ligi Narodów, by ją zmusiła [illegible] [illegible] Kłajpedzie "Memel nie tylko prawo się rozwija, [illegible] [illegible] będą [illegible], [illegible] niemieckiego premiera, [illegible] solność pobudza [illegible] do [illegible] w Kłajpedzie, [illegible] w prasie niemieckiej, [illegible] [illegible] jak jest [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] Niemczech a Litwą. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wszelkiej prasy francuskiej [illegible] [illegible] [illegible]. Aby zdać sprawę z [illegible] [illegible] [illegible], należy pamiętać, że Litwa [illegible] [illegible] [illegible] porządku i [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible] Niemcy [illegible] neutralność Polski przez [illegible] 10-letniego paktu o nieagresji, a z drugiej strony Francja [illegible] [illegible] [illegible] swą interwencję na korzyść Rosji". -/a-12/.

VII. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

2/. "LIETUVOS AIDAS" O ROZRUCHACH WŁOŚCIAŃSKICH. "Lietuvos Aidas" Nr. 230 z 26.IX.1935 r. art.p.t. "Strzeżmy się prowokatorów". [illegible]

Można było oczekiwać, że po [illegible] [illegible] i kodze [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] bezsensowność swych wybryków. Można było [illegible] się [illegible], że spokojne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prowokatorów odsunęły się od nich tak, że ta robota nie będzie miała [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] i spokój [illegible] nie po to, by [illegible] los rolników, a tylko [illegible] do celów politycznych. Jednym z nich zaś [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible] rolników w [illegible] politycznych [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Litwy z zagranicy. [illegible] w [illegible] [illegible] dla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible] politycznych, [illegible] rolników, [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible]. Gdy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] prowokatorzy, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] dla Litwy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gospodarczy [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] najbardziej jakowa demagogia, gdyż [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] od [illegible] politycznego. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], że jedna z [illegible] [illegible] [illegible] będzie [illegible] [illegible] przedstawiciela narodowego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest obecnie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Prowokatorzy [illegible] w rolników, że posłuchają rządu, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] tylko ustępstwom, przyczem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prowokatorzy [illegible] [illegible], że [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] i do policji [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] robotę prowokatorów [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przez [illegible] [illegible] w [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] by [illegible] i spokój [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] należy się wystrzegać prowokatorów, którzy pchają do nieszczęść. /C -35 /.

3/. DALSZE ROZRUCHY WŁOŚCIAŃSKIE. Prasa królewiecka podaje na podstawie nadchodzących z Litwy wiadomości, że niepokoje wśród [illegible] przybierają coraz to ostrzejsza formę. W [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] do ostrych starć,

Na obszarach, objętych niepo ojami zaobserwowano liczne pożary, które są przypuszczalnie środkami strajkujących włościan przeciwko łamistrajkom. Policja, którą ściągnięto na samochodach ze wszystkich miast, dokonała licznych aresztowań, lecz włościanie siłą odbili aresztowanych. W ciągu starć po obu stronach użyto broni palnej, przyczem jest kilku zabitych i rannych zarówno wśród włościan jak i policji. Zrewoltowani chłopi uzbrojeni są w karabiny. W niektórych okolicach policja odmówiła czynnego wystąpienia przeciwko chłopom. Szczególnie jednak wojsko ma odmawiać brania udziału w walkach przeciw chłopom. Tak np. bataljon wojska z Marjampola nie usłuchał rozkazu wymarszu przeciwko zrewoltowanym włościanom. Aresztowano 8 oficerów. Również dwa oddziały wojskowe z Kowna zbuntowały się i musiano zastosować wobec nich represję. W litewskich kołach politycznych panuje wielkie niezapokojenie spowodu takiego rozwoju wypadków.- /C -35 /.

K r o n i k a .

4/. WYBORY WICEBURMISTRZA M.KOWNA. Prasa kowieńska z 25.IX. 1935 r.: Dnia 24.IX. odbyły się wybory wiceburmistrza m.Kowna. Na wniosek członka Rady Miejskiej Rubinsztejna ustalono pensję miesięczną wiceburmistrza w wysokości 2.000 litów, w tem 500 lt. na reprezentację. Wystawione były trzy kandydatury na wiceburmistrza: b.min.Sp Wewn. Rustejki oraz radnych Digrysa i Banajtisa. Głosy frakcji litewskiej były podzielone, jednak najwięcej głosów /19/ otrzymał płk Rustejka. Po ogłoszeniu wyników zebranie zostało zamknięte. Wiceburmistrz Rustejka oświadczył przedstawicielowi dziennika "Echo", że z wielkiem zainteresowaniem przystąpi do wypełniania swych nowych obowiązków. Dziedzina przyszłej działalności jest mu dobrze znana, gdyż jako minister Spraw Wewnętrznych zaznajomił się dokładnie z pracami samorządów, a zwłaszcza kowieńskiego. Płk.Rustejka wraz z małżonką udaje się na miesiąc zagranicę i po powrocie przystąpi do urzędowania. /C -31/.

5/. PROJEKT USTAWY O WALCE Z NADUŻYCIAMI. "Diena" Nr. 38.: Jak słychać , opracowano już projekt ustawy o wyjaśnianiu przyczyn nagłego wzbogacania się obywateli litewskich. W tych dniach projekt zostanie przyjęty przez Gabinet Ministrów. Projekt przewiduje udzielenie prokuratorowi sądu apelacyjnego prawa wyjaśniania przyczyn wzbogacenia się obywatela, który doszedł do majątku większego, aniżeli wynosiły jego legalne dochody. Prokurator przy takiem badaniu nie będzie przytem wytaczał sprawy. Dopiero po zbadaniu będzie mógł wyciągać odpowiednie wnioski. Projekt ten ma na celu ostateczne przeszkodzenie defraudacjom, łapownictwu i t.d. /C -10/12 / .

6/. NOWA SZKOŁA RZEMIOSŁ. "Lietuvos Aidas" Nr. 220 z 25.IX. 1935 r.: Z dniem 1 października zostanie w Kownie uruchomiona szkoła rzemiosł. /C-17/4 /.

7/. WSTRZYMANIE WYPŁATY ODSZKODOWANIA ZA WYWŁASZCZONĄ ZIEMIĘ. "Diena" Nr. 38.: Jak wiadomo, dotychczas wypłacano niektórym obszarnikom odszkodowania za wywłaszczoną ziemię, dając im odpowiedni obszar lasu. Obecnie Dep.Reformy Rolnej wstrzymał wypłatę odszkodowania. /B -26 /.

8/. DOKOŁA REORGANIZACJI SZAULISÓW. "Lietuvos Żinios" z 25.IX.1935 r.: Komendant związku strzeleckiego płk.Saladžius udzielił wywiadu w sprawie reorganizacji związku. Na mocy nowej ustawy o związku strzeleckim ok.90% prezesów zarządów oddziałów zostało naczelnikami oddziałów. Zarządy przekształcone zostały na rady, przyczem naczelnicy oddziałów są prezesami rady. Zreorganizowany związek strzelecki przypomina obecnie łotewskich ajszagów. /C -24 /.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

9/. DOKOŁA WYBORÓW W KŁAJPEDZIE. Prasa ryska z 26.IX.1935 Rychłe wybory kłajpedzkie wnoszą pewne ożywienie, szczególnie na prowincji, gdzie się odbywają przedwyborcze zebrania. Zebrania te zwołują wyłącznie kandydaci list litewskich. Jedyna natomiast lista niemiecka nie urządza żadnych zebrań, uciekając się do innej taktyki przedwyborczej. Taktyka ta polega na tem, że na litewskie zebrania wdzierają się grupy młodych Niemców, którzy urządzają awantury i rozbijają zebrania. Radjostacje wschodnio-pruskie

systematycznie przeszkadzają komunikatom wyborczym radjostacji kłajpedzkiej. Na litewskich zebraniach przedwyborczych występują często z przemówieniami: b.min.Zaunius i b.poseł Sidzikauskas

Jak komunikuje "Elta" w związku z tendencyjnemi wiadomościami prasy zagranicznej na temat wyborów kłajpedzkich, zmiana ordynacji wyborczej nastąpiła zgodnie z postanowieniami statutu kłajpedzkiego, co uznają wszystkie państwa sygnatarjusze. Pozatem "Elta" komunikuje, że niemieckim kandydatom zaproponowano kilka miejsc w kłajpedzkiej komisji wyborczej, lecz kandydaci odmówili swego udziału w pracy komisji. Wreszcie komunikuje "Elta", że pogłoski o pozbawieniu 11.000 ludzi praw wyborczych są zmyślone. W rzeczywistości od 1 stycznia r.b. zaledwie 69% utraciło obywatelstwo litewskie i prawo wyborcze. Nieprawdą też jest, jakoby do Kłajpedy przybędzie 10.000 osób z innych części kraju.

25 września odbyło się w Kłajpedzie posiedzenie naczelnej komisji wyborczej , na którem rozważano sprawę potrzeby stworzenia maksymalnych gwarancyj, swobody i prawidłowości wyborów. W związku z tem komisja wyborcza wydała szczegółową instrukcję, która zapobiega jakimkolwiek machinacjom z kopertami, zawierającemi głosy. Opublikowanie instrukcji wywarło w Kłajpedzie bardzo korzystne wrażenie i położyło kres wszelkim złośliwym pogłoskom o możliwości fałszowania rezultatów wyborów .

Jak podają z Genewy, odbyła się tam narada min.Lozorajtisa z Lavalem, Edenem i Aloisim. W naradzie wzięli udział także prawnicy państw sygnatarjuszy. Po rozważeniu wszystkich instrukcyj i przepisów, dotyczących wyborów w Kłajpedzie, uczestnicy narady uznali, że odpowiadają one całkowicie konwencji kłajpedzkiej i w niczem nie naruszają kłajpedzkiego statutu . /E -9 /.-

10./. WYWIAD PISMA AMERYKAŃSKIEGO Z PREMJEREM TUBELISEM W SPRAWIE WYBORÓW KŁAJPEDZKICH. Prasa ryska z 27.IX.1935 r. : Korespondent amerykańskiego pisma"Chicago Tribune" uzyskał wywiad od premjera Tubelisa w sprawie wyborów kłajpedzkich: Litwa będzie w dalszym ciągu stawić opór presji niemieckiej, spodziewając się, że po wyborach kłajpedzkich warunki zmienią się na lepsze. Rząd litewski uważa, że większość ludności obszaru Kłajpedy jest pochodzenia litewskiego i że nieporozumienia pomiędzy obszarem kłajpedzkim a rządem kowieńskim są sprawą rodzinną, która winna być rostrzygnięta bez obcej ingerencji.Litwa nie ma zatargu z Niemcami, lecz Niemcy stworzyły zatarg z Litwą, bojkotując Litwę ekonomicznie i organizując blokadę litewskiego handlu. Niemcy podjęły ostrą antylitewską nagonkę radjową i prasową, dochodzącą do pogróżek. Rząd litewski chce utrzymywać dobre stosunki z Niemcami, lecz Litwa może domagać się by Niemcy uznawały suwerenne prawa litewskie w stosunku do obszaru Kłajpedy. Kłajpeda została przekazała Litwie przez radę ambasadorów, co było zatwierdzone również przez rząd niemiecki, który podpisał z Litwą traktat, określający litewsko-niemiecką granicę.

Pozatem rząd litewski chce ułożyć stosunki z obszarem Kłajpedy tak, aby mieszkańcy Kłajpedy zachowywali się w przyszłości jak lojalni obywatele Litwy. Litwini chcą w dalszym ciągu przestrzegać autonomji kłajpedzkiej, rozumiejąc, że 500 lat niemieckiego panowania stworzyło w Kłajpedzie specjalną kulturę, obyczaje i religję . Jednak Litwa nie będzie tolerować postępowania mniejszości niemieckiej. Mniejszość ta w ciągu długich lat starała się steroryzować ludność, by uzyskać poparcie dla swej polityki. Litwa przypuszcza, że kwestja autonomji kłajpedzkiej nie jest właściwą przyczyną niemieckiego wybuchu przeciwko Litwie. Litwini wiedzą, że w ostatnich latach niemieckie wpływy i niemiecka kultura w krajach bałtyckich, gdzie Niemcy dominowali w ciągu 700 lat, zmniejszyły się , zaś mniejszość niemiecka w Estonji, Łotwie i Litwie, stopniono zasymilowała się . Spodziewać się należy, że związek bałtycki wzmocni się i zacieśni jeszcze bardziej w imię obrony swych interesów. Litwini uczciwie przestrzegają statutu kłajpedzkiego.O ile Niemcy są innego zdania, w takim razie niech złożą skargę Lidze Narodów i Trybunałowi Haskiemu. /E - 19 /.-

x

x x